

Sygn. akt III AUa 1142/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 września 2013 r. sygn. akt VII U 398/13

1. oddala apelację,
2. przyznaje radcy prawnemu E. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kwotę 120 (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSO del. Beata Górską

Sygn. akt III AUa 1142/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń. Organ rentowy wskazał, że powodem odmowy prawa do świadczenia było to, że ubezpieczony udowodnił jedynie 17 lat, 8 miesięcy i 28 dni okresu ubezpieczenia, zamiast co najmniej 20 lat wymaganych ustawą. Organ rentowy stwierdził ponadto, że do ogólnego przebiegu zatrudnienia nie przyjął okresu zatrudnienia od 26 czerwca 1967 r. do 30 czerwca 1969 r. w Przedsiębiorstwie (...) w Wodę (...), ponieważ przedłożony

dokument nie stanowi środka dowodowego, tj. został przedłożony odpis świadectwa pracy zamiast oryginału lub duplikatu sporządzonego na podstawie akt osobowych.

Następnie decyzją z 5 marca 2013 r. uzupełniającą decyzję z 30 stycznia 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. sprostował z urzędu decyzję z 30 stycznia 2013 r. poprzez zmianę ilości obliczonych okresów składkowych na 19 lat, 7 miesięcy i 3 dni. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że po przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym przyjął za udowodniony okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Wodę (...) od 26 czerwca 1967 r. do 30 czerwca 1969 r.

W odwołaniu ubezpieczony podniósł m.in., że przez kilka lat nie otrzymywał zawiadomień o wysokości pobranych składek i wysokości emerytury, nie przysłano mu decyzji o przyznaniu emerytury z urzędu, zabrano oryginały świadectw pracy, pozbawiając tym samym prawa do weryfikacji decyzji ZUS. Kolejno wskazał, że okres składkowy poniżej 20 lat jest spowodowany działalnością funkcjonariuszy publicznych, którzy wydając wilczy bilet uniemożliwili mu pracę. Tymczasem, skodyfikował on za darmo prawo geologiczne i górnicze, ukończył zestawienie wszystkich otworów wiertniczych jako w pierwszy w Polsce i zestawienie surowców – także za darmo. Stwierdził, że sąd pracy i ubezpieczeń społecznych rozpozna jego sprawę jedynie formalnie, a nie merytorycznie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji oraz decyzji uzupełniającej. Wskazał również, że wraz z wnioskiem o emeryturę przyjął od wnioskodawcy oryginały świadectw pracy.

Na rozprawie 26 czerwca 2013 r. ubezpieczony oświadczył, że decyzje organu rentowego są niesprawiedliwe, ale zgodne z obecnym prawem, które nie przyznaje sądowi prawa do rozpoznania sprawy na zasadach słusnościowych i reformatorskich, czyli nie daje prawa do merytorycznego rozpatrzenia sprawy, co gwarantuje Konstytucja.

Wyrokiem z 11 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony urodził się (...) W okresie od 26 czerwca 1967 r. do 30 czerwca 1969 r. (2 lata i 5 dni) zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w Wodę (...) z siedzibą we W. jako asystent projektanta. W okresie od 2 maja 1969 r. do 31 marca 1973 r. (3 lata i 11 miesięcy) zatrudniony był w Instytucie (...), Pracowni Z. Polski Północno-Zachodniej w S. na stanowisku starszego technika. W okresie od 2 kwietnia 1973 r. do 31 maja 1974 r. (1 rok, 1 miesiąc i 29 dni) zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) i W. w Wodę (...) – S. na stanowisku starszego inspektora. Następnie, od 6 lipca 1974 r. do 31 maja 1975 r. (10 miesięcy i 26 dni) wnioskodawca jako starszy referent ds. rozliczeń budów i magazynu pracował w Zakładach (...) w P.. W Urzędzie Wojewódzkim w S. ubezpieczony zatrudniony był od 15 lipca 1975 r. do 15 lutego 1981 r. (5 lat, 7 miesięcy i 2 dni) jako starszy inspektor w (...) i Ochrony (...) oraz jako starszy inspektor w Wydziale Ochrony (...) i (...) Wodnej. Stosunek pracy rozwiązano za porozumieniem stron. Od 16 lutego 1981 r. do 30 września 1982 r. (1 rok, 7 miesięcy i 13 dni) zatrudniony był w Biurze Studiów i (...) w S. jako starszy asystent projektanta. Ubezpieczony w okresie od 4 maja 1983 r. do 17 września 1985 r. (2 lata, 4 miesiące i 14 dni) był członkiem Cechu (...) w P., w rzemiośle cukiernictwo i posiadał zezwolenie nr (...) na podstawie uprawnień rzemieślniczych. Od 1 października 1982 r. do 3 maja 1983 r. (7 miesięcy i 3 dni) był także zatrudniony w charakterze osoby współpracującej w Zakładzie (...). Jako inspektor ponownie zatrudniony był w Urzędzie Wojewódzkim w S. w okresie od 15 kwietnia 1989 r. do 18 sierpnia 1990 r. (1 rok, 4 miesiące i 4 dni). W okresie od 19 kwietnia 1991 r. do

29 lutego 1992 r. (10 miesięcy i 12 dni) ubezpieczony zarejestrowany był w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. jako bezrobotny i pobierał zasiłek z tytułu pozostawania bez pracy. Sąd I instancji wskazał nadto, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. potwierdził, że w okresie od 1 października 1982 r. do

30 kwietnia 1983 r. oraz od 1 grudnia 1983 r. do 30 września 1985 r. odwołujący się podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu współpracy z Z. S.. Sąd Okręgowy przyjął również, że okresami, za które opłacono składki na ubezpieczenie społeczne do 31 grudnia 1998 r. były jedynie okres od 1 grudnia 1983 r. do 31 grudnia 1983 r. oraz okres od 1 lutego 1984 r. do 30 września 1985 r.

Sąd I instancji ustalił, że organ rentowy przy ustalaniu przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego uwzględnił okresy: od 26 czerwca 1967 r. do 30 czerwca 1969 r., od

2 maja 1969 r. do 31 marca 1973 r., od 2 kwietnia 1973 r. do 31 maja 1974 r., od

6 lipca 1974 r. do 31 maja 1975 r., od 15 lipca 1975 r. do 30 września 1982 r., od

1 października 1982 r. do 30 kwietnia 1983 r., od 1 grudnia 1983 r. do 31 grudnia 1983 r., od 1 lutego 1984 r. do 30 września 1985 r., od 15 kwietnia 1989 r. do

18 sierpnia 1990 r. oraz od 19 kwietnia 1991 r. do 29 lutego 1992 r. – wszystkie jako okresy składkowe.

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony złożył 31 grudnia 2012 r. wniosek o emeryturę.

Sąd I instancji zważył, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie. Wskazał, że w przedmiotowej sprawie ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., (a do takich ubezpieczonych należy ubezpieczony, urodzony (...)), określa art. 27 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1) Orzeczenia [2]osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl art. 28 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

Stosownie do art. 54 powołanej ustawy, emerytur, o których mowa w art. 28, nie podwyższa się do kwoty najniższej emerytury.

Sąd Okręgowy wskazał także, że okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o których mowa w ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Sąd I instancji zaakcentował, że postępowanie przed organem rentowym jest ograniczone pod kątem dowodowym. Stwierdził, że – jak wskazał Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie – zgodnie z § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania

o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz. 49), środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów

oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu zatrudnienia. Wskazał nadto, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z przepisem art. 233 k.p.c. - sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Podkreślił, że miał szczególnie na uwadze, że swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, ale powinna także uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – ważąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok SN z 10 czerwca 1999 r. II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17 poz. 655).

W odniesieniu do przedmiotowego sporu, zwracając uwagę na treść odwołania ubezpieczonego, Sąd Okręgowy wskazał, że poza okresami objętymi zaświadczeniem Cechu (...) w P. z 26 września 1985 r., wszystkie pozostałe okresy zatrudnienia wnioskodawcy zostały uwzględnione przez organ rentowy w zakresie wskazanym w przedłożonych przez ubezpieczonego świadectwach pracy.

Sąd I instancji stwierdził, że w odniesieniu do współpracy z Z. S. w jego zakładzie cukierniczym w okresie od 1 października 1982 r. do

3 maja 1983 r. oraz pozostawania w Cechu (...) w P. w okresie od 4 maja 1983 r. do 17 września 1985 r., organ rentowy – w oparciu o posiadane przez siebie informacje – uwzględnił ubezpieczonemu jedynie okres od

1 października 1982 r. do 30 kwietnia 1983 r. (bez okresu od 1 do 3 maja 1983 r.)

oraz okres od 1 grudnia do 31 grudnia 1983 r. (1 miesiąc) i okres od 1 lutego 1984 r. do 30 września 1985 r.

Sąd I instancji wskazał, że między stronami nie było sporne, iż zsumowanie okresów uznanych przez organ rentowy nie daje ubezpieczonemu wymaganych 20 lat pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził nadto, że ubezpieczony reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika na rozprawie 11 września 2013 r. oświadczył, że nie kwestionuje ustalenia organu rentowego dotyczącego tego, że jego łączny staż ubezpieczeniowy wynosi 19 lat, 7 miesięcy i 3 dni. Oświadczył nadto, że okresy, które organ rentowy uznał w ramach ubezpieczenia w Cechu (...) są prawidłowe. Sąd Okręgowy zważył, że powyższe powoduje, iż ustalenia organu rentowego w zakresie stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy należy uznać za prawidłowe i objęte zgodnymi twierdzeniami stron. Z treści oświadczenia złożonego przez ubezpieczonego wynika bowiem wprost, że nie kwestionuje on ustaleń organu rentowego w odniesieniu do okresu jego zatrudnienia w Cechu (...). Sąd I instancji wskazał, że ubezpieczony sam potwierdza w ten sposób – przy braku wykazanych dowodami innych okresów pracy nieuznanych, bądź niezbadanych przez organ rentowy – iż nie spełnia ustawowego wymogu stażowego. Sąd Okręgowy wskazał nadto, że okres pracy w Cechu (...) w wymiarze wskazanym przez organ rentowy uznać należy więc za fakt przyznany przez stronę na korzyść ustaleń organu rentowego, w myśl reguły wyrażonej w art. 229 k.p.c. (jako taki nie wymaga więc dodatkowej oceny sądu). Sąd I instancji wskazał, że już ta okoliczność poskutkowałą uznaniem bezzasadności odwołania w niniejszej sprawie. W związku

z powyższym, należało uznać, że ubezpieczony nie spełnił wymogów nabycia uprawnień do emerytury z uwagi na brak 20-letniego stażu ubezpieczeniowego. Sąd Okręgowy stwierdził nadto, że na rozprawie 26 czerwca 2013 r. ubezpieczony oświadczył, że decyzje organu rentowego są niesprawiedliwe, ale zgodne z obecnym prawem, które nie przyznaje sądowi prawa do rozpoznania sprawy na zasadach słusznościowych i reformatoryjnych. Na rozprawie 11 września 2013 r. dodał, że był represjonowany po 1989 r., którego to okresu nie wlicza się do stażu ubezpieczeniowego, co gdyby się wliczało, to jego staż byłby dłuższy niż 20 lat. Sąd

I instancji wskazał, że ubezpieczony stwierdził, że jest to dyskryminacja, której zabrania Konstytucja RP i podniósł, że dąży do podważenia przepisu art. 6 pkt 5 ustawy emerytalnej. Nadto zakwestionował także art. 7 tej ustawy, ponieważ nie wlicza okresów pobierania zasiłków z urzędu pracy, z opieki społecznej. Sąd Okręgowy zważył, że abstrahując od poglądu ubezpieczonego na obowiązujący system prawny, jego niedoskonałości i sytuację po roku 1989 (którą sam ubezpieczony określa mianem represji), stwierdzić należy, że treść oświadczeń ubezpieczonego złożonych na wymienionych rozprawach wskazuje na to, że ubezpieczony ma pełną świadomość, że nie legitymuje się wymaganym przez obowiązujące przepisy stażem ubezpieczeniowym.

Sąd Okręgowy wskazał, że zarzuty odwołującego się dotyczą nie tyle organu rentowego, co innych organów, mających wpływ na kształt porządku prawnego. Sąd

I instancji stwierdził, że ubezpieczony zaniechał dowodzenia, że legitymuje się wymaganym stażem ubezpieczeniowym, a krytykuje okoliczność, że fakt nieposiadania takiego stażu uniemożliwia mu nabycie uprawnień do wnioskowanego świadczenia.

Na marginesie Sąd Okręgowy dodał, że zarzuty kierowane przez ubezpieczonego, dotyczące represji, jakich – jego zdaniem – dopuszczali się na nim funkcjonariusze publiczni w okresie po 1989 r., nie odnoszą się do istoty niniejszego sporu. Wskazał nadto, że poza uprawnieniami sądu leży ocena aktywności ustawodawcy polskiego, w szczególności motywów, dla których zdecydował się na uregulowanie danej kwestii albo pewnej kwestii nie uregulował. Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony ma prawo twierdzić, że po roku 1989 podejmowano względem niego działania, które odbierał jako represję, jednak nie może stanowić to przedmiotu oceny sądowej w ramach sporu o prawo do emerytury. Sąd Okręgowy stwierdził, że nie jest władny do zastępowania swoim działaniem nieistniejących norm prawnych i jest powołany do stosowania prawa, jego interpretacji, co jest niemożliwe w sytuacji braku oznaczonej normy prawnej (gdy nie da się z treści przepisów zrekonstruować normy prawnej o określonej treści). Wskazał, że skoro obowiązujące aktualnie przepisy prawne nie dają podstaw do uznania ubezpieczonego za osobę represjonowaną, nie może on nabyć takiego statusu w toku postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, w sytuacji braku odnośnych norm.

Sąd Okręgowy stwierdził ponadto, że jakkolwiek sąd dokonuje interpretacji przepisów, przepis jasny i nie budzący wątpliwości na poziomie literalnym (tzw. wykładni językowej), nie wymaga dalszej interpretacji, w tym więc kontekście, oceny ubezpieczonego dotyczące przepisów art. 6 i 7 ustawy emerytalnej, nie miały wpływu na rozstrzygnięcie.

Apelacje od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony. Zarzucił: błędne ustalenie stanu faktycznego przyjętego z podstawę rozstrzygnięcia polegające na nieustaleniu przez Sąd I instancji przyczyn braku zatrudnienia ubezpieczonego

w okresie od 17 września 1985 r. (zatrudnienie w Cechu (...)

w P.) do 15 kwietnia 1989 r. (zatrudnienie w Urzędzie Wojewódzkim

w S.) oraz na nieustaleniu przyczyn pozostawania przez ubezpieczonego

w okresie od 18 sierpnia 1990 r. do 19 kwietnia 1991 r. bez prawa do zasiłku z tytułu pozostawania bez pracy, pomimo zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy; naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 7 ustawy emerytalnej poprzez nieuwzględnienie jako okresu nieskładkowego okresu pobierania przez apelującego zasiłku o charakterze stałym w ramach opieki społecznej oraz poprzez nieuwzględnienie okresu niewykonywania przez ubezpieczonego pracy na skutek represji politycznych, które miały miejsce wobec odwołującego się po 1989 r.; naruszenie przepisów prawa procesowego – art. 316 § 1 k.p.c. poprzez rozstrzygnięcie na podstawie nieustalonego w chwili zamknięcia rozprawy stanu rzeczy oraz poprzez nierozstrzygnięcie co do istoty sprawy, lecz poprzestanie na formalnym (niemerytorycznym) rozpoznaniu sprawy. Apelujący wskazał w uzasadnieniu, że okoliczności faktycznych podniesionych w zarzutach nie ustalił również organ rentowy, a więc nie został w ogóle ustalony stan rzeczy, w którym dopuszczalne byłoby wyrokowanie. Sąd Okręgowy w ocenie ubezpieczonego rozpoznał sprawę jedynie formalnie, a nie merytorycznie, wobec czego apelujący pomimo represji, których (jak twierdzi) dopuszczali się wobec niego funkcjonariusze publiczni po roku 1989, jak i nieuzasadnionego nieprzyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych

w okresie od sierpnia 1990 r. do kwietnia 1991 r., a następnie pobierania z tytułu opieki społecznej zasiłku o charakterze stałym, nie może legitymować się 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym jako przesłanką nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy emerytalnej. W ocenie apelującego, powyższe okoliczności mają dla sprawy zasadnicze znaczenie, nie zaś – jak wskazano

w uzasadnieniu – „nie odnoszą się do istoty niniejszego sporu”. W związku

z powyższym, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do emerytury oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów pomocy prawnej z urzędu za II instancję według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W kolejnym piśmie procesowym ubezpieczony wskazał, że w jego ocenie art. 6 i 7 ustawy emerytalnej nie są przepisami ogólnymi, a szczególnymi, które dyskryminują represjonowanych po 1989 r.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji. Podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i podzielił argumentację zawartą

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Wskazał, że jego zdaniem apelacja jest bezzasadna, a wyrok Sądu Okręgowego prawidłowy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego

w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Odwoławczy podzielił ustalenia Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił także podstawę prawną rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

Sąd Odwoławczy wskazuje, że stan faktyczny w niniejszej sprawie był niesporny, ponieważ staż ubezpieczeniowy – łączny okres składkowy i nieskładkowy ubezpieczonego – nie był kwestionowany przez obie strony. Do ubezpieczonego urodzonego przed 1 stycznia 1949 r. mają zastosowanie przepisy art. 27 i 28 ustawy emerytalnej, które wymagają posiadania co najmniej 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było zaliczenie bądź niezaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu represjonowania. Zaliczenie tego rodzaju okresów, o które wnioskuje ubezpieczony jest możliwe i wówczas mogłyby znaleźć zastosowanie następujące przepisy ustawy emerytalnej: art. 117 ust. 4, art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 10 i art. 7 pkt 4 (okresy świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 6a (okresy niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych). Okresy te stanowią okresy składkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej. Sąd Odwoławczy wskazuje, że możliwe jest ich zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego poprzez udowodnienie ich dokumentami lub zeznaniami świadków – jednak nie przed sądem powszechnym. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach

oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r., poz. 400 j.t.), o spełnieniu warunków uzasadniających zaliczenie wnioskowanych okresów, orzeka Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, w drodze decyzji administracyjnej na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanej osoby oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanckiej lub represji. Rekomendacji udziela się bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o uprawnienia zgłosi zamiar wstąpienia do stowarzyszenia. Na podstawie decyzji o

przyznaniu uprawnień określonych w ustawie Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie. Ocena przedstawionych dokumentów i zeznań należy zatem do wyżej wymienionych podmiotów, na drodze postępowania administracyjnego (por. wyrok WSA w Kielcach z 20 grudnia 2007 r., II SA/Ke 511/07, Lex nr 471573). Od decyzji tej można odwołać się zatem do sądu administracyjnego, jeśli jest ona odmowna, bądź nie w pełni uwzględniła wnioskowane okresy. Dopiero na podstawie prawomocnej decyzji wydanej na podstawie wymienionej ustawy, organ rentowy zalicza dany okres jako okres stażu ubezpieczeniowego w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej. Dopóki brak jest takiej decyzji – organ rentowy, ani powszechne sądy: okręgowy czy też apelacyjny

– nie mają kompetencji do zaliczenia okresów wynikających z przepisów ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Na marginesie Sąd Odwoławczy w odniesieniu do zarzutów apelacyjnych wskazuje, że okres pobierania zasiłku w ramach opieki społecznej nie stanowi okresu nieskładkowego, zgodnie z art. 7 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny podkreśla również, że Sąd I instancji nie miał obowiązku ustalenia z urzędu takich okoliczności, jak przyczyny braku zatrudnienia ubezpieczonego w danym okresie, a także tego, czy ubezpieczony był zarejestrowany w danym okresie w Urzędzie Pracy oraz, czy pobierał zasiłek z tytułu pozostawania bez pracy, a jeśli nie, to z jakiej przyczyny. To na ubezpieczonym spoczywa ciężar udowodnienia faktów, z których wywodzi on skutki prawne (zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c.).

Reasumując, skoro ubezpieczony nie udowodnił, że posiada co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy, co jest warunkiem niezbędnym do przyznania prawa do emerytury, zgodnie z art. 28 pkt 2 ustawy emerytalnej – brak było podstaw prawnych do przyznania wnioskowanego świadczenia.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490 j.t.), zasądził kwotę 120 zł na rzecz radcy prawnego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, a następnie na podstawie § 2 ust. 3 przywołanego rozporządzenia, podwyższył wynagrodzenie o stawkę podatku od towarów i usług, przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSO del. Beata Górka